

Zbroją i straszą: armia rosyjska na zachodniej flance

Andrzej Wilk

31 maja występujący na kolegium Ministerstwa Obrony FR szef resortu gen. Siergiej Szojgu poinformował, że do końca br. w Zachodnim Okręgu Wojskowym (OW) zostanie sformowanych ok. 20 związków taktycznych i jednostek wojskowych. Zostało to zarazem przedstawione jako rosyjska odpowiedź na aktywność NATO. Minister stwierdził przy tym: „działania naszych zachodnich kolegów niszczą system bezpieczeństwa na świecie i zmuszają nas do podjęcia odpowiednich środków zaradczych”. W rosyjskich mediach informacja została zaprezentowana w sposób sugerujący, że ww. 20 związków taktycznych (szczegół dywizji i brygady) oraz jednostek wojskowych (od szczegółu pułku w dół) to nowe struktury, sformowane w całości w 2021 r. Krajowi komentatorzy skupili się na wątku rzekomo rosnącego zagrożenia militarnego ze strony Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Komentarz

- Siły Zbrojne FR przystąpiły do intensywnej rozbudowy zgrupowania na zachodnim kierunku strategicznym w 2015 r., po agresji przeciwko Ukrainie i w warunkach narastającego oporu państw zachodnich przeciwko rosyjskiej polityce zbrojnej na obszarze b. Związku Sowieckiego. Formowanie wymienionych przez Szojgu 20 związków taktycznych i jednostek wojskowych stanowi bezpośrednią kontynuację działań prowadzonych od połowy poprzedniej dekady i – zgodnie z zapowiedziami – planowanych również w następnych latach. Trzon zgrupowania stanowią siły Zachodniego OW, będącego obecnie najsilniejszą strukturą szczegółu operacyjno-strategicznego w armii rosyjskiej. Wzmocnieniu kierunku zachodniego podporządkowana została także rozbudowa Południowego OW (wcześniej skupionego przede wszystkim na Kaukazie) oraz wydzielenie – jako samodzielnej struktury – i rozbudowa Północnego OW (na bazie Floty Północnej i jednostek innych rodzajów sił zbrojnych dyslokowanych w rejonie arktycznym). Przyjęty kierunek zmian wskazuje na to, że FR realnie liczy się z konfliktem na europejskim teatrze działań wojennych, włącznie z bezpośrednim starciem zbrojnym z państwami NATO.
- O randze kierunku zachodniego świadczy fakt, że skupiono na nim 9 z 11 dywizji ogólnowojskowych (pancernych i zmechanizowanych) rosyjskich Wojsk Lądowych, z których trzy znajdują się obecnie w stadium formowania. Warto zaznaczyć, że struktury dywizyjne rozwijane są w armii rosyjskiej ponownie od 2013 r., przy czym do chwili uderzenia na Ukrainę powstały dwie dywizje, a formowanie pozostałych rozpoczęto po 2014 r. Łącznie w latach 2015–2020 potencjał ofensywny Wojsk Lądowych FR na zachodnim kierunku strategicznym zwiększony został o ponad 50%, a jego rozbudowa jest kontynuowana. Rozbudowa – wyłącznie na kierunku zachodnim – objęła także Siły

Powietrzno-Kosmiczne, w których sformowano dwie nowe dywizje – lotniczą i raketową obrony powietrznej.

- Począwszy od 2015 r., w Zachodnim OW corocznie formowanych jest ok. 20 nowych jednostek wojskowych różnego szczebla, o czym okresowo – w związku z bieżącym zapotrzebowaniem politycznym – informuje kierownictwo resortu obrony (według pierwszej tego rodzaju zbiorczej informacji od początku 2016 r. do połowy 2018 r. miano ich sformować 70). Należy przy tym podkreślić, że sformowanie jednostki w danym roku oznacza de facto zakończenie takiego procesu. O ile nieduże liczebnie pododdziały (od batalionu w dół) mogą rzeczywiście zostać sformowane w całości w ciągu jednego roku, o tyle tworzenie oddziałów (pułków) oraz związków taktycznych trwa dłużej – w przypadku dywizji ogólnowojskowych potrzeba na to od trzech do pięciu lat. Rozbudowa ma charakter kompleksowy, obejmujący wszystkie rodzaje wojsk i służb. Ma na celu pełne ukompletowanie istniejących i nowo formowanych związków operacyjnych (armii i korpusów) oraz związków taktycznych (dywizji). W tym ostatnim przypadku wynika to z podjętej najpóźniej w 2016 r. decyzji o tworzeniu dywizji ogólnowojskowych w strukturze etatowej czasu wojny, tzn. z czterema rozwiniętymi pułkami ogólnowojskowymi (w czasie pokoju w etacie dywizji są trzy takie pułki – dwa pancerne i jeden zmechanizowany lub odwrotnie). Nowo formowane dywizje ogólnowojskowe przyjmują od razu strukturę czteropułkową, natomiast w tych utworzonych w strukturze trzypułkowej systematycznie formuje się dodatkowe pułki. Analogicznie lżejsze od formacji ogólnowojskowych dywizje Wojsk Powietrznodesantowych przechodzą ze struktury dwupułkowej na trzypułkową.
- Zestawienie w wystąpieniu ministra Szojgu w jednej grupie związków taktycznych i jednostek wojskowych sugeruje, że w 2021 r. w Zachodnim OW powstanie co najmniej kilka związków taktycznych, kojarzonych najczęściej z nowo formowanymi dywizjami ogólnowojskowymi. Należy to traktować wyłącznie jako zabieg propagandowy, mający stworzyć wrażenie, jakoby skala rozbudowy Sił Zbrojnych FR na kierunku zachodnim była większa od już obserwowanej. Tymczasem w br. w Zachodnim OW ma się zakończyć tworzenie jednej nowej dywizji ogólnowojskowej – 18. Dywizji Zmechanizowanej (DZ) w składzie 11. Korpusu Armijnego (KA) w obwodzie kaliningradzkim (w stadium formowania są 275. i 280. pułki zmechanizowane oraz dywizyjny pułk artylerii). Na terytorium eksklawy kończy się także formowanie struktur 132. Mieszanej Dywizji Lotniczej (w br. gotowość operacyjną powinien uzyskać pułk śmigłowców).
- Odrębną kwestię stanowią postępy we wzmacnianiu już istniejących związków taktycznych. Do końca 2021 r. gotowość operacyjną uzyska rozwinięta do struktury czasu wojny 76. Dywizja Desantowo-Szturmowa (jako pierwsza z Wojsk Powietrznodesantowych otrzymała ona trzeci etatowy pułk – 237. „Toruński” Pułk Desantowo-Szturmowy). Najprawdopodobniej w tym roku zakończy się także formowanie czwartych pułków w elitarnych 2. „Tamańskiej” DZ i 4. „Kantemirowskiej” Dywizji Pancernej w składzie 1. Armii Pancernej, czego przejaw stanowią dostawy nowego uzbrojenia (głównie czołgów i bojowych wozów piechoty). Analogiczne działania prowadzone są także w dotychczas trzypułkowych związkach taktycznych 20. Armii Ogólnowojskowej (AO) – 3. DZ i 144. DZ. W tym roku powinno się także zakończyć tworzenie jednostek wsparcia i zabezpieczenia 20. AO oraz 11. KA. Jeżeli chodzi o nowo

formowane jednostki, to szczególną uwagę zwraca przywrócenie 81. Pułku Lotnictwa Transportowego w Iwanowie, dzięki któremu każda z trzech dywizji Wojsk Powietrznodesantowych Zachodniego OW będzie miała własny transport lotniczy (w omawianym przypadku będzie on zapewniony 98. Dywizji Powietrznodesantowej).

- Za zewnętrznych adresatów wypowiedzi ministra Szojgu należy uznać przede wszystkim bezpośrednio narażone na rosyjską agresję zbrojną Ukrainę i państwa wschodniej flanki NATO. Korelacja czasowa z mającym się odbyć spotkaniem przywódców FR i Stanów Zjednoczonych (zaplanowanym na 16 czerwca w Genewie) jest istotna wyłącznie w kontekście zaangażowania militarnego USA w Europie. Kształtowaniu militarnego aspektu relacji na linii Moskwa–Waszyngton służą bowiem przede wszystkim informacje podkreślające rozwój rosyjskich broni strategicznych i nowych kategorii uzbrojenia (w ostatnim czasie głównie rakiet hipersonicznych), a przekaz na ten temat formułuje nie minister Szojgu, lecz bezpośrednio – w swoich wystąpieniach – prezydent Władimir Putin.